

החוג להיסטוריה כללית, אוניברסיטת תל אביב

הרנסנס האיטלקי במאה ה-21 – 0621273401

סמינר בהנחיית פרופ' תמר הרציג, דוא"ל: therzig@post.tau.ac.il

סמסטר ב' תשע"ז, יום ג', 8-12, גילמן 362א

שעת קבלה (רצוי לתאם פגישה מראש): יום ג', 12:00-13:00, גילמן 464

*** דרישות קדם: שו"ת חברה, משטר ותרבות בעת החדשה המוקדמת.**

בסמינר זה נתחקה אחר הגישות השונות בחקר ההיסטוריה החברתית והתרבותית של איטליה בתקופה שבין המאה הארבע-עשרה לאמצע המאה השש-עשרה. במהלך הקורס, נסקור את ההסברים השונים להתרחשותן של התמורות המהותיות בחיי הרוח שאותן מקובל כיום לכנות בשם 'רנסנס' דווקא בשטחי המגף האיטלקי. כמו-כן, נדון במבקר התזה של יעקב בורקהרדט במאה העשרים, ונעמוד על התחומים המרכזיים שבהם מתמקדים כיום חוקרי ההיסטוריה האיטלקית של המאות החמש-עשרה והשש-עשרה.

דרישות הקורס:

- (1) נוכחות חובה.
- (2) השתתפות פעילה בדיונים, המבוססת על קריאת החובה הנדרשת בכל שיעור.
- (3) הגעת רפראט בכיתה על אחד מהמאמרים או הפרקים המופיעים בתכנית הקורס שלהלן, או הגשת עבודה כתובה בת 3-5 עמודים על מאמר אחר, בתיאום עם המרצה, **עד לתאריך 23.5.17**.
- (4) הגשת עבודה מסכמת או עבודה סמינריונית בסוף הקורס (יש לבחור נושא לעבודה **עד ל- 23.5.17**, ולהגיש ראשי פרקים מתוכננים לא יאוחר מה- 6.6.17).

הבהרות חשובות

- אי-עמידה באחת ממטלות הקורס תמנע מתן ציון סופי בקורס גם אם תוגש בסופו עבודה מסכמת או עבודה סמינריונית.
- סטודנטים שיעדרו יותר משלושה שיעורים בלא אישור מחלה/מילואים לא יוכלו לקבל ציון בקורס.
- **איחור** לשיעורים (למעט מסיבות רפואיות/מילואים) יחשב כהיעדרות; סטודנטים שיאחרו לקורס יותר מ-3 פעמים לא יוכלו לקבל בו ציון.
- ב"השתתפות בכיתה" הכוונה להשתתפות בדיון, אשר מבוססת על חומר הקריאה של הקורס. השתתפות המתבטאת בהבעת דעות, עמדות או תחושות בנושאים כלליים ואינה מעידה על בקיאות בחומר הקריאה של הקורס, **לא תחושב לצורך מתן הציון הסופי**.
- סטודנטים שאינם מעוניינים מסיבות אישיות להשתתף באופן פעיל בדיונים בכיתה יוכלו להגיש דו"חות קריאה במקום ההשתתפות בעל-פה. אם אתם מעוניינים לבצע מטלות כתובות במקום ההשתתפות בדיונים, אנא צרו איתי קשר כבר בשיעורים הראשונים, **ולא יאוחר מהשבוע השלישי של הסמסטר**.

הנחיות כלליות:

למרות שקיים חומר רב ברשת, בעברית ובשפות אחרות, בנושאים הקשורים לרנסנס האיטלקי, חלק ממנו אינו מהימן מבחינה היסטורית. משום כך, אתם מתבקשים להתבסס בעבודותיכם וברפראטים שתציגו בכיתה על אתרי האינטרנט שקישוריהם מופיעים באתר הקורס. אין להתבסס על אתרים (כולל ויקיפדיה) שקישוריהם אינם מופיעים באתר הקורס. לרקע כללי על איטליה הרנסנסית, מומלץ להסתמך על ספרו של John Jeffries Martin (ed.), *The Renaissance: Italy and Abroad* (London and New York, 2003) (הכולל גם סקירה כרונולוגית של אירועי המפתח בתקופה הנדונה). אפשר גם להיעזר בספר של תמר הרציג, על סף העת החדשה: אירופה 1350-1600, כרך ג' [ההומניזם ותרבות הרנסנס] (רעננה, 2014).

תכנית הקורס

שבוע 1 – מבוא

שבוע 2 – משבר דמוגרפי ותמורות כלכליות ערב הרנסנס

מקור להכנה:

The Society of Renaissance Florence: A Documentary Study, ed. Gene Brucker (Toronto, Buffalo and London, 1998), pp. 15-17 (doc. 9).

קריאת חובה:

William Caferro, *Contesting the Renaissance* (Malden, MA, 2011), pp. 125-155.

Samuel K. Cohn, Jr., "The Black Death: End of a Paradigm," *American Historical Review* 107:3 (June 2002), pp. 703-738;

רפראט:

Judith C. Brown, "Prosperity or Hard Times in Renaissance Italy," *Renaissance Quarterly* 42 (1989), pp. 761-780.

שבוע 3 – הסדר החברתי

מקורות להכנה:

The Society of Renaissance Florence, ed. Brucker, pp. 21-24 (docs. 11-13).

קריאת חובה:

Elizabeth Storr Cohen and Thomas Vance Cohen, *Daily Life in Renaissance Italy* (Westport, CT, 2001), pp. 17-39.

Timothy McCall, "Brilliant Bodies: Material Culture and the Adornment of Men in Northern Italy's Quattrocento Courts," *I Tatti Studies in the Italian Renaissance* 16:1/2 (Fall 2013), pp. 445-490.

רפראט:

Alison Brown, "Insiders and Outsiders: The Changing Boundaries of Exile," in *Society and Individual in Renaissance Florence*, ed. William J. Connell (Berkeley, Los Angeles, and London, 2002), pp. 337-383.

שבוע 4 – חיי יום-יום ברנסנס

מקורות להכנה:

Isabella d'Este, *Selected Letters*, ed. and trans. Deanna Shemek (Tempe, AZ, 2017), pp. 120-121.

קריאת חובה:

Niall Atkinson, "The Republic of Sound: Listening to Florence at the Threshold of the Renaissance," *I Tatti Studies in the Italian Renaissance* 16:1/2 (Fall 2013), pp. 57-84.

Evelyn Welch, "Scented Buttons and Perfumed Gloves: Smelling Things in Renaissance Italy," in *Ornamentalism: The Art of Renaissance Accessories*, ed. Bella Mirabella (Ann Arbor, 2011), pp. 13-39.

Diane Yvonne Ghirardo, "The Topography of Prostitution in Renaissance Ferrara," *Journal of the Society of Architectural Historians* 60:4 (December 2001), pp. 402-431.

רפראט:

Michael Rocke, "Gender and Sexual Culture in Renaissance Italy," in *The Renaissance: Italy and Abroad*, ed. John Jeffries Martin (London and New York, 2003), pp. 139-158.

שבוע 5 – חיי משפחה

מקורות:

Isabella d'Este, *Selected Letters*, ed. and trans. Deanna Shemek, pp. 102, 342-345.

קריאת חובה:

Gene Brucker, *Giovanni and Lusanna: Love and Marriage in Renaissance Florence* (Berkeley and Los Angeles, 1986), esp. pp. 15-37, 77-109.

Stanley Chojnacki, "Subaltern Patriarchs: Patrician Bachelors," in Stanley Chojnacki, *Women and Men in Renaissance Venice: Twelve Essays on Patrician Society* (Baltimore, 2000), pp. 244-256.

רפראט:

Christiane Klapisch-Zuber, "The 'Cruel Mother': Maternity, Widowhood, and Dowry in Florence in the Fourteenth and Fifteenth Centuries," in *Women, Family, and Ritual in Renaissance Italy*, trans. Lydia G. Cochrane with a foreword by David Herlihy (Chicago and London, 1985), pp. 117-131.

שבוע 6 – עליית האוריינות

מקורות להכנה:

Isabella d'Este, *Selected Letters*, ed. and trans. Deanna Shemek, pp. 193-194.

קריאת חובה:

Duccio Balestracci, *The Renaissance in the Fields: Family Memories of a Fifteenth-Century Tuscan Peasant*, trans. Paolo Squatriti and Betsy Merideth, with an Introduction by Edward Muir (University Park, PA, 1999), pp. 1-21.

Robert Black, "Education and the Emergence of a Literate Society," in *Italy in the Age of the Renaissance*, ed. John M. Najemy (Oxford, 2004), pp. 18-36.

Ann Crabb, "'If I could write': Margherita Datini and Letter Writing, 1385–1410," *Renaissance Quarterly* 60 (2007), pp. 1170–1206.

רפראט:

Nicholas Mann, "The Origins of Humanism," in *The Cambridge Companion to Renaissance Humanism*, ed. Jill Kraye (Cambridge, 1996), pp. 1-19.

שבוע 7 – ההומניזם האיטלקי

מקור להכנה:

Marsilio Ficino, "The Golden Age in Florence," in *The Portable Renaissance Reader*, ed. James Bruce Ross and Mary Martin McLaughlin (New York, 1953), pp. 79-80.

קריאת חובה:

Caferro, *Contesting the Renaissance*, pp. 98-125.

Carol Everhart Quillen, "Humanism and the Lure of Antiquity," in *Italy in the Age of the Renaissance*, ed. John M. Najemy (Oxford, 2004), pp. 37-58.

Lisa Jardine, "Isotta Nogarola: Women Humanists – Education for What?" in *The Italian Renaissance: The Essential Readings*, ed. Paula Findlen (Oxford, 2002), pp. 273-291.

קראט:

Sarah Gwyneth Ross, "Her Father's Daughter: Cassandra Fedele, Woman Humanist of the Venetian Republic," in *The Trouble With Ribs: Women, Men and Gender in Early Modern Europe*, ed. Anu Korhonen and Kate Lowe (Helsinki, 2007), pp. 204-222.

שבועות 8-9 – אמנים ופטרונים

מקורות להכנה:

Isabella d'Este, *Selected Letters*, ed. and trans. Deanna Shemek, pp. 157, 163-165, 198, 207, 247-248.

קריאת חובה:

Peter Burke, *The Italian Renaissance: Culture and Society in Italy*, rev. ed. (Cambridge, 1986; rept. 1995), pp. 43-87.

Guido Guerzoni, "The Italian Renaissance Courts' Demand for the Arts: The Case of d'Este of Ferrara (1471-1560)," in *Art Markets in Europe, 1400-1800*, ed. Michael North and David Ormrod (Aldershot, 1998), pp. 61-80.

Dana E. Katz, "Painting and the Politics of Persecution: Representing the Jew in Fifteenth-Century Mantua," *Art History* 23:4 (November 2000), pp. 475-495.

Edward Muir, "Images of Power: Art and Pageantry in Renaissance Venice," *American Historical Review* 84 (1979), pp. 16-52.

קראטים:

Molly Bourne, "Mantegna's *Madonna della Vittoria* and the Rewriting of Gonzaga History," in *The Patron's Payoff: Conspicuous Commissions in Italian Renaissance Art*, ed. Jonathan K. Nelson and Richard J. Zeckhauser (Princeton, 2008), pp. 167-184.

Rose Marie San Juan, "The Court Lady's Dilemma: Isabella d'Este and Art Collecting in the Renaissance," *Oxford Art Journal* 14:1 (1991), pp. 67-78.

שבוע 10 – תרבות גבוהה ותרבות עממית

מקור להכנה:

Bernardino of Siena's Sermon "On Witchcraft and Superstition" (1427), in *Medieval Popular Religion, 1000-1500*, ed. John Shinnars (Toronto, 2008), pp. 267-270.

קריאת חובה:

Franco Mormando, *The Preacher's Demons: Bernardino of Siena and the Social Underworld of Early Renaissance Italy* (Chicago, 1999), pp. 52-108.

קראטים:

Gene A. Brucker, "Sorcery in Early Renaissance Florence," *Studies in the Renaissance* 10 (1963), pp. 7-24.

Christine Shaw, "Popular Resistance to Military Occupation during the Italian Wars," in *The Culture of Violence in Renaissance Italy*, ed. Samuel K. Cohn Jr. and Fabrizio Ricciardelli (Florence, 2012), pp. 257-271.

שבועות 11-13 – אינדיבידואליזם רנסנסטי?

מקורות להכנה:

Alessandra Strozzi's letter to her son Filippo Strozzi, in *The Society of Renaissance Florence*, ed. Brucker, pp. 37-40 (doc. 19).

Stefana Quinzani's Ecstasy of the Passion," trans. Maiju Lehmijoki-Gardner, in *Dominican Penitent Women*, ed. Maiju Lehmijoki-Gardner (New York and Mahwah, NJ, 2005), pp. 192-197 and 293-295.

קריאת חובה:

John Jeffries Martin, *Myths of Renaissance Individualism* (Houndmills, 2004), pp. 1-40.

Kate Lowe, "Visible Lives: Black Gondoliers and Other Black Africans in Renaissance Venice," *Renaissance Quarterly* 66:2 (Summer 2013), pp. 412-452.

Joanne M. Ferraro, "The Power to Decide: Battered Wives in Early Modern Venice," *Renaissance Quarterly* 48:3 (Autumn 1995), pp. 492-512.

Caferro, *Contesting the Renaissance*, pp. 31-97.

רפראטים:

Fabrizio Nevola, "Civic Identity and Private Patrons in Renaissance Siena," in *Renaissance Siena: Art for a City*, ed. Luke Syson *et al.* (London, 2007), pp. 17-29.

Edward Muir, "The Idea of Community in Renaissance Italy," *Renaissance Quarterly* 55:1 (Spring 2002), pp. 1-18.

Sharon T. Strocchia, "Naming a Nun: Spiritual Exemplars and Corporate Identity in Florentine Convents, 1450–1530," in *Society and Individual in Renaissance Florence*, ed. Connell, pp. 215-240.